

تبیین مفهومی "تولید در کلاس جهانی" از دیدگاه مدرنیسم و پست مدرنیسم

حسن فارسیجانی*، محسن ذبیحی جامخانه**، مهدی افضلیان***

چکیده

در عصر حاضر، مفهوم تولید در کلاس جهانی به‌عنوان پدیده‌ای که سازمان‌های پیشرو ملزم به به‌کارگیری و استفاده از معیارهای آن هستند مطرح می‌شود. از سویی دیگر، جهان معاصر پس از گذار از عصر مدرنیته، دست‌خوش آرمان‌ها و اندیشه‌های نوینی است که خود را در قالب پست مدرنیسم معرفی می‌نماید. در این سیر پر فراز و نشیب، بررسی پدیده‌هایی که تجربه گذر از هر دو جریان فکری را دارند از اهمیت خاصی برخوردار است. لذا هدف این مقاله بررسی مفهوم تولید در کلاس جهانی از منظر مدرنیسم و پست‌مدرنیسم می‌باشد. روش این تحقیق از نوع توصیفی بوده و برای گردآوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری پژوهش، از روش کتابخانه‌ای و مطالعه منابع علمی و مقالات مرتبط، و برای گردآوری داده‌های مورد نیاز تحقیق از پرسشنامه استفاده شده است. در این مقاله ابتدا به مرور مفاهیم مدرنیسم، پست مدرنیسم و تولید در کلاس جهانی پرداخته می‌شود. سپس پدیده تولید در کلاس جهانی از منظر دو دیدگاه مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت شاخص‌ها و اندیشه‌های مدرنیستی و پست مدرنیستی مفهوم تولید در کلاس جهانی به تفکیک ارائه می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: تولید در کلاس جهانی؛ مدرنیسم؛ پست مدرنیسم.

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۰۶/۱۵، تاریخ پذیرش مقاله: ۹۱/۱۲/۲۰.

* دانشیار، دانشگاه شهید بهشتی.

** کارشناس ارشد، مؤسسه آموزش عالی ارشاد دماوند (نویسنده مسئول)

E-mail: Mohsenezabihi@gmail.com

*** کارشناس ارشد، مؤسسه آموزش عالی ارشاد دماوند.

۱. مقدمه

امروزه افق‌های نوینی فراروی بشریت گشوده شده است و انسان معاصر هم‌آوای این افق‌ها، به تبیین نوین باورها و آموخته‌های خود می‌نشیند. تمامی حوزه‌های فعالیت انسان تحولی بنیادین را تجربه می‌کند و انسان معاصر به جبر، خود را با این واقعیت‌ها درمی‌آمیزد. مدیران در چنین فضایی باید از آنچه در جهان رخ می‌دهد آگاه شوند و بتوانند تشخیص دهند که در هر محیطی چگونه واحدها و فعالیت‌های تحت نظارت خویش را به مناسب‌ترین شکل اداره کنند. انسان نوعاً تمایلی به تغییر پیش‌فرض‌ها و نظام باورها و مثال‌واره‌های خود ندارد، اما ظاهراً فرایند فوق‌چاره‌ای باقی نگذاشته است و انسان امروزی خود را ناچار به مطالعه‌اندیشه‌ها و دیدگاه‌های نوین می‌بیند. شاید بتوان گفت که درحال حاضر جدیدترین و فراگیرترین اندیشه‌های فکری و اجتماعی در مجامع غربی جریانی است که به جنبش پسامدرن معروف شده و به‌نوبه خود تأثیری جهانی در نحوه نگرش به پدیده‌ها در دنیای معاصر داشته است. پسامدرنیسم در واقع ریشه در مفهوم مدرنیته و مدرنیسم دارد و بدون توجه به آن، شاید به‌خوبی قابل دریافت و ارزیابی نخواهد بود. اساس جامعه مدرن بر روند صنعتی شدن، پیشرفت علم و فناوری نوین استوار است و مظاهر عمده آن عبارت‌است از توسعه شهرنشینی، رواج خردگرایی و عقل‌گرایی، گسترش دموکراسی و نوگرایی [۲، ۱۴]. مقوله تولید نیز به فراخور ارتباط آن با روند تکاملی مکاتب انسانی، دست‌خوش تغییرات اساسی گشته و متحول گردیده است. مدیریت علمی فایول، کارسنجی و استانداردسازی فعالیت‌ها، تئوری فرایند اداری، نظریه سلسله‌مراتب، بروکراسی و در مجموع، مکتب کلاسیک مدیریت را شاید بتوان دوران تسلط و سیطره کامل مدرنیسم بر سازمان و فرایند تولید دانست. از سویی دیگر با رسوخ و گسترش اندیشه و تفکر پست مدرنیسم در همه ابعاد و شئون زندگی اجتماعی جوامع انسانی، کسب شناخت و دانش کافی از روند تأثیرگذاری بر جریان تکاملی تولید سازمان‌ها که امروزه تحت عنوان تولید در کلاس جهانی شناخته می‌شود، از دریچه این نگاه نیز ضرورت می‌یابد. مفاهیم و نظریه‌های یک نگاه ویژه، ابزارهای اندیشیدن بارزی را عرضه می‌دارند که به مدد آن‌ها ایده‌هایی درمورد سازمان‌ها و سازماندهی ارائه می‌شود [۱، ۳۸]. بنا به چند دلیل می‌توان به حفظ و به‌کارگیری نگاه‌های چندگانه در بررسی مسائل سازمانی تأکید کرد. نخست آنکه امروزه محدود افرادی وجود دارند که این نکته را باور ندارند که سازمان‌ها در وضعیت‌های پیچیده، نامطمئن و غالباً متناقضی فعالیت می‌کنند. از مدیران و کارکنان انتظار می‌رود تا جایی که امکان دارد منافع کوتاه‌مدت و سرمایه‌گذاری بلندمدت را ارتقاء داده، کارآمدتر، انسانی‌تر و اخلاقی‌تر عمل کنند. آموختن برای اندیشیدن درمورد سازمان‌ها و پدیده‌های سازمانی با استفاده از نگاه‌های سه‌گانه، به درک پیچیدگی و عدم اطمینان و تقاضاهای متناقض آن‌ها کمک خواهد کرد. دوم آنکه مشکلاتی که در برخی از شرکت‌های بزرگ دنیا رخ داده است،

سؤال‌هایی در مورد ماهیت کنش اخلاقی و فشارهای فراروی مدیران در هنگام تلاش برای انجام عمل مسئولانه از حیث سازمانی و اجتماعی مطرح می‌کند. آموختن نگاه‌های چندگانه و استفاده از آن‌ها کمک می‌کند تا از پیش‌فرض‌ها و ارزش‌های زیربنایی نظریه و عملی که انجام می‌گیرد، آگاهی یابیم و این امر به نوبه خود انسان را قادر می‌سازد تا دلایل و اساس کنش‌های دیگران را بهتر درک کند. سوم آنکه با آموختن نظریه سازمان، آگاهی از چگونگی تئوریزه کردن، فهم نحوه تأثیرگذاری نگاه‌های مختلف بر شیوه تجربه جهان و تفسیر و شکل‌دهی واقعیات سازمانی، به افراد این امکان را می‌دهد که به عضو اثربخش‌تری در سازمان تبدیل شوند [۳۹، ۱]. لذا از آنجا که مسئله تولید، اساس و ماهیت سازمان‌ها و شرکت‌ها را تشکیل می‌دهد و بدون آن عملاً علت وجودی آن‌ها نیز زیر سوال خواهد رفت، پرداختن به ابعاد مختلف این مسئله که امروزه تحت عنوان تکامل یافته کلاس جهانی ظهور پیدا کرده اهمیت می‌یابد. بر این اساس و با توجه به مفاهیم ذکر شده؛ این تحقیق در صدد است تا مفهوم تولید در کلاس جهانی را از منظر دو نگاه مدرنیسم و پست مدرنیسم مورد بررسی قرار دهد. در ابتدا مفاهیم مدرنیسم و پست مدرنیسم بررسی و تعاریف مربوطه ارائه می‌گردند، و سپس برخی از شاخص‌های مدرنیستی و پست مدرنیستی مفهوم تولید در کلاس جهانی ارائه می‌گردد. در بخش آخر نیز پدیده تولید در کلاس جهانی از نگرش مدرنیسم و پست مدرنیسم مورد تحلیل و توصیف قرار می‌گیرند.

۲. پیشینه تحقیق و مبانی نظری

با مطالعه و بررسی منابع و مراجع اصلی موجود شامل کتب، پایان‌نامه‌ها و مقالات داخلی و خارجی متوجه خواهیم شد که تاکنون تحقیقی با این عنوان و تحت این موضوع صورت نپذیرفته است. لذا از این حیث، جدید بودن و اهمیت انجام این تحقیق نمایان می‌شود. اما در رابطه با ابعاد چارچوب نظری تحقیق یعنی پست مدرنیسم، مدرنیسم و تولید در کلاس جهانی مطالعات زیادی صورت گرفته است که در ادامه به مرور برخی از آنها خواهیم پرداخت.

تحقیقات در زمینه تولید در کلاس جهانی. مورینو و دیگران (۲۰۱۲)^۱، در مقاله‌ای تحت عنوان "مدلی برای پیاده‌سازی تولید در کلاس جهانی" به تحلیل طرحی نوآورانه مبتنی بر بهبود مستمر که منجر به حذف و کاهش اتلاف و هزینه‌های تولید از طریق درگیر نمودن سایر واحدها و سطوح سازمانی می‌شود پرداخته‌اند؛ و بر این اساس مدلی مبتنی بر ارکان اساسی تولید در کلاس جهانی را ارائه نموده‌اند. در این مقاله، پیاده‌سازی دو رکن اساسی؛ یعنی راهنمای هزینه و مکان سازمان مورد توجه واقع شده است. در مقاله‌ای دیگر هلیم و دیگران (۲۰۱۲)^۲، به بررسی

1. Murino T. Navigilo G. Romano E.

2. Abid Haleem Sushil Mohammad Asim Qadri & Sanjay Kumar

شاخص‌های اساسی برای پیاده‌سازی موفق تولید در کلاس جهانی پرداخته و در این راستا از دو مدل^۱ ISM و^۲ IRP بهره‌گرفته‌اند. در این مطالعه، مقایسه دو مدل نیز انجام پذیرفته که نشان می‌دهد مدل IRP به دلیل داشتن یک گام بیشتر نسبت به مدل ISM و در نظر گرفتن روابط بین عوامل حیاطی موفقیت و شاخص‌های عملکردی قابل اندازه‌گیری، از قدرت بیشتری در تجزیه و تحلیل اطلاعات برخوردار است. فارس‌جانی و تیموریان (۱۳۸۸) ضمن تحقیقی به بررسی عوامل موفقیت و میزان تأثیر هر کدام در انتقال فن‌آوری با هدف رسیدن به کلاس جهانی، پرداختند. در این تحقیق پس از تحلیل پرسشنامه‌ها؛ برای آزمون فرضیه‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شده و عامل استخراج گردیده که با آزمون فریدمن اولویت‌بندی گردیده است. سپس با آماره کای دو به سنجش ادعای یکسان بودن ۱۴ عامل پرداخته شد، که نتایج به دست آمده این ادعا را رد نمود. سپس محققین به بررسی وجود ارتباط مثبت میان انتقال فناوری موفق و کلاس جهانی پرداختند که وجود رابطه مورد تأیید قرار گرفت. سعادت (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان "بررسی نقش الکترونیکی شدن فعالیت‌های تولیدی برای دستیابی به کلاس جهانی سازمان‌ها" به بررسی این موضوع در شرکت ایران‌خودرو خراسان پرداخته است. بدین منظور پس از تعیین متغیرهای مستقل (شامل مدیریت ارتباط با مشتری به صورت الکترونیکی، زنجیره تأمین الکترونیکی و کانبان الکترونیکی) و متغیرهای وابسته (شامل افزایش کیفیت محصول، افزایش انعطاف‌پذیری و کاهش هزینه‌های عملیاتی)، با تنظیم پرسشنامه و توزیع آن بین کارشناسان و مدیران شرکت ایران‌خودرو خراسان و در نهایت تجزیه و تحلیل‌های آماری؛ به وجود رابطه مثبت و معنادار بین الکترونیکی شدن فعالیت‌های تولیدی و دستیابی سازمان‌ها به کلاس جهانی پی برده شد.

تحقیقات در زمینه مدرنیسم و پست مدرنیسم. در مقاله‌ای با عنوان "بررسی تأثیرات مدرنیسم و پست مدرنیسم در شهرسازی و برنامه‌ریزی"، زیاری و دیگران (۱۳۸۹) به بررسی تأثیرات اندیشه مدرنیستی و پست مدرنیستی بر روند شهرسازی، فضاهای جغرافیایی، و در نهایت تأثیر آنها بر برنامه‌ریزی شهری پرداخته‌اند. در این مقاله ابتدا مفاهیم مدرنیسم و پست مدرنیسم مطرح گردیده است و ضمن مقایسه‌ای بین این دو دیدگاه، طی جدولی نمودهای مدرنیستی و پست مدرنیستی موضوع مورد مطالعه، تفکیک و ارائه گردید. همچنین در پژوهشی که با عنوان "بررسی تفاوت جایگاه مخاطب در مدرنیته و پست مدرنیته" صورت گرفت، احمدی (۱۳۸۸)، موضوع رسانه و مخاطب را از منظر این دو دیدگاه مورد بحث قرار داده است. در این مطالعه

1. Interpretative structural modelling
2. Interpretive ranking process

ضمن مرور ادبیات پژوهش، تعاریف مدرنیسم و پست مدرنیسم از مخاطب، تحلیل و بررسی گردیده و در نهایت تفاوت جایگاه مخاطب و رسانه از دریچه دو دیدگاه مورد بحث و ارزیابی قرار گرفته است. هوتی^۱ (۲۰۱۱)، در مطالعه‌ای با عنوان "نوسانات مدرنیسم و پست مدرنیسم در رمان هملت شکسپیر"، به بررسی ویژگی‌های مدرنیستی و پست مدرنیستی در نمایش‌نامه هملت پرداخته است. در این تحقیق ضمن شناسایی جنبه‌های مدرنیستی و پست مدرنیستی اثر هملت، ارتباط و تأثیرات تولیدات قرن بیستم و بیست و یکم با این اثر مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین نگرانی‌ها و تردیدهای شکسپیر نسبت به جهان مدرن و پست مدرن تبیین می‌شود. در تحقیقی دیگر که توسط ارفعی مقدم و رحمان^۲ (۲۰۱۲) انجام گرفت، سه مفهوم مدرنیسم، پست مدرنیسم و جهانی‌سازی مطالعه و بررسی شد. در این مقاله ضمن مرور ادبیات مربوط به تحقیق، روابط بین این سه مفهوم در فرایند توسعه و تکامل جوامع مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که اندیشه‌های مدرنیسم و پست مدرنیسم زیرساخت‌های فرهنگی جوامع را تحت تأثیر قرار داده و همچنین در روند جهانی‌سازی، بنیان‌های اقتصادی، تغییرات سیاسی و تحولات اجتماعی کشورها را متأثر ساخته، به گونه‌ای که این تأثیر و تأثرها در راستای توسعه و تسریع روند پیشرفت جوامع می‌باشد. در این مقاله بر این نکته تأکید می‌شود که باید به موضوع جهانی‌سازی به عنوان ادامه روند تکاملی مدرنیسم و پست مدرنیسم نگریسته شود.

مبانی نظری تحقیق

مفهوم مدرنیسم^۳. مدرنیسم جریانی است که از قرن پانزدهم میلادی و همزمان با شروع انقلاب صنعتی و رنسانس آغاز گردید، و در قرن‌های هفدهم و هجدهم به اوج خود رسید و عقل‌گرایی، تجربه‌گرایی، اثبات‌گرایی، شیء‌گرایی، مطلوب‌گرایی و... از محصولات آن می‌باشند [۵، ۷]. هستی‌شناسی عینیت‌گرا و شناخت‌شناسی اثبات‌گرای مدرنیسم‌ها را در گونه‌شناسی‌های مدرنیستی و نگاه‌های جبرگرایانه آن‌ها می‌توان آشکار ساخت. بر این اساس باور به واقعیت خارجی و عینی که وجودش مستقل از دانش ما است، چارچوب هستی‌شناسی؛ و شناخت حقیقت از طریق مفهوم‌سازی معتبر، اندازه‌گیری پایا، آزمون و کشف دانش، چارچوب شناخت‌شناسی آن‌ها را تشکیل می‌دهد [۴۷، ۱]. جریان مدرنیسم که در بین روشنفکران قرن هفدهم اروپا شناخته شده است، ریشه در اصلاح‌گرایی مذهبی، رنسانس و آغاز اکتشاف علمی و شکل‌گیری تکنولوژی مبتنی بر علم دارد. روند طبیعی چالش سنت و مدرنیته اروپا در چارچوب تطبیق تکنولوژی اقتصادی و فرهنگی سرانجام به گذری منتهی گردید که مدرنیته را در تمامی ابعاد در این

1. Noorbakhsh Hooti

2. Abdolmajid Arfaei Moghaddam and Amaludin Rahman

3. Modernism

محیط‌ها بومی کرد [۲، ۱۱]. مدرنیسم برخلاف سنت که تمایل به بازگشت به مبداء زمان دارد؛ بیانگر انتقاد مداوم از سنت و به معنی نو شدن و امروزه بودن است [۱۳، ۸]. درحقیقت چهار رخداد رنسانس، اصلاح‌گرایی مذهبی، روشنگری و انقلاب صنعتی، ارکان اساسی مدرنیسم یا نوگرایی و مدرنیته را در اروپا آفریدند [۵۶، ۹]. درواقع مدرنیته مدام تازه شدن، خود را نفی کردن و به تازگی گام نهادن است و مجموعه‌ای است پیچیده و فرهنگی که امکان نفی را فراهم می‌آورد و رهگشای سلطنت عقل و برقراری آزادی است [۱۳، ۱۰]. مدرنیته از تضادهای درونی وجوه تولید ماقبل سرمایه‌داری پدید آمد و شکل‌های تازه‌ای از ارتباط انسان و تولید را نمایان کرد و با کمک تکنولوژی‌های جدید انسان را در شرایطی بی‌سابقه در برابر طبیعت قرار داد [۷۵، ۱۰].

مفهوم پست مدرنیسم.^۱ پست مدرن از دو کلمه پست و مدرن تشکیل شده است که افزودن پیشوند پست به کلمه مدرن، مفاهیمی همچون نتیجه مدرنیسم، عواقب مدرنیسم، و ... را دنبال می‌کند. اما همان‌طور که از نامش پیداست، یعنی چیزی که بعد از مدرنیته می‌آید و حکایت از تلاش واقعی آن شکل اجتماعی داشته که با مدرنیته پیوند دارد و می‌تواند به‌نوعی نامی برای جامعه سرمایه‌داری باشد. پست‌مدرنیسم بر مفاهیمی تأکید می‌کند که بر پایه زیست ناحیه‌گرایی، شرایط محلی، محدوده مکان‌ها، ساختارزدایی، کثرت‌گرایی، دموکراسی مجازی، سطحی‌اندیشی، گسست از ارزش‌ها و سنت‌ها، کم‌توجهی به جهان‌نگری، شبیه‌سازی واقعیت‌ها، شور اشتیاق زندگی، مسیر التقاطی در همه چیز و درنهایت، محور قرار دادن پسا ساختارگرایی قوام می‌یابد. از پست مدرنیسم گاهی به‌عنوان، پست کلونیالیسم و پست فوردیسم نام می‌برند [۱۳۰، ۱۸]. مفهوم پست مدرنیسم را اولین بار نویسنده‌ای اسپانیایی به نام "فدریکودی انیس" در سال ۱۹۳۴ در کتاب خود به‌کارگرفت. پست مدرنیسم از دهه ۱۹۶۰ به بعد توسط بیشتر گروه‌های دانشگاهی و جوامع مورد توجه قرار گرفت. از آنجا که آرای این متفکران تحولات قابل توجهی را در عرصه‌های گوناگون زندگی به‌وجود آورد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار گشت. پست مدرنیسم دارای چهار رکن اساسی است:

الف. خودپنداری و درک خود براساس هویت شکل گرفته

ب. اخلاق و گفت‌وگو اخلاقی

ج. هنر و فرهنگ که هیچ سبکی غالب نیست

د. جهانی‌شدن و تمدن جهانی ناشی از سرعت اطلاعات و اطلاع‌رسانی [۷، ۱۰].

در مکتب پست مدرن چند موضوع عمده مورد توجه قرار می‌گیرد و یک پارادایم واحد و یا تنها یک الگو وجود ندارد. پست مدرنیسم به‌عنوان یک عنصر، ظهور فرهنگ جدید و نوع جدیدی از

1. Post Modernism

زندگی اجتماعی و نظام اقتصادی را اعلام می‌دارد. در پست مدرن یک ندا و یک حقیقت وجود ندارد، بلکه در آن نداها و حقایق مختلفی شنیده می‌شود [۸۴، ۱۸]. بنابراین "پسامدرنیسم" جنبش فکری و اجتماعی است که در اواخر قرن بیستم، ابتدا در عرصه هنر و ادبیات غرب به ظهور رسید؛ ولی اینک به یک جنبش فکری، سیاسی و اجتماعی فراگیر تبدیل شده است. جنبش پسامدرن اگرچه واجد اصول مدون و یکپارچه‌ای نیست، ولی به طور کلی بیانگر پیدایش مرحله جدیدی در تاریخ تمدن جامعه غربی است که در نهایت با نقد و تحلیل مدرنیسم و نوعی بازنگری در تجارب گذشته، در عین حال با نومییدی و سرخوردگی از وضعیت تمدن غربی، همراه است. پست مدرنیسم بنا به خصلت خود، با نظریه‌های بزرگ (روایت‌های کلان) مخالف است و یک جریان فکری منسجم نیست، بلکه مجموعه‌ای از اندیشه‌های رنگارنگ و متضاد است که در عرصه‌های مختلف علم، هنر، سیاست و جامعه‌شناسی به ظهور رسیده و به آسانی نیز تن به تغییر و دگرگونی می‌دهد [۲۴۰، ۱۳]. ریشه‌های پست مدرنیسم را در واقع می‌توان در ناکامی و شکست آرمان‌های عصر مدرنیسم جستجو کرد و بیانگر پیدایش مرحله جدیدی در تاریخ تمدن غربی می‌باشد [۱۶۷، ۶].

مقایسه مدرنیسم و پست مدرنیسم. پست مدرنیسم‌ها برخلاف برنامه‌ریزان مدرن به بروکراسی کمتر، یکپارچگی بیشتر و انعطاف در ساختار گرایش دارند. بنا به اظهارات "کلگ" سازمان‌های مدرن خشک و انعطاف‌ناپذیر هستند ولی سازمان‌های پست مدرن منعطفند [۱۱، ۶]. در مدرنیسم همه‌چیز باید قانونمند و استاندارد باشد و همه وظیفه دارند بنابر استانداردها عمل کنند، این نوع تفکر، علمی و جهان‌شمول است. در حالی که در تفکر پست مدرن به جهان‌شمول بودن اعتقادی نیست و این اعتقاد وجود دارد که تصور یا ایده هر فرد محترم است، و اگر فردی توجیهی برای عملکرد خود داشته باشد، عملکرد او قابل قبول است. به طور کلی می‌توان استدلال کرد که تفکر پست مدرن با هرگونه استاندارد کردن مخالف است [۱۸۶، ۳]. در مدرنیسم، کهنه باید جای خود را مدام به جدیدها بدهد، ولی در پست مدرن هر فردی مرکز جهان خویش است و اصول عام و جهان‌شمول، جای خود را به اقرار می‌دهد [۴۳، ۱۱]. از این رو دوران پست مدرنیستی، متضمن تردید در نوحواهی (مدرنیته) یا از دست‌دادن اعتقاد به آن می‌باشد. پست مدرنیسم در چهار قلمرو به مدرنیسم انتقاد دارد: مخالفت با عقلانیت روشنگری‌هاست، انتقاد از بنیادگرایی و مفاهیم صوری از (حقیقت) در فلسفه، مخالفت با مدرنیسم در هنر و معماری، لزوم ارزیابی مجدد روابط سنتی نسبت به شرایط فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی [۱۱، ۶].

جدول ۱. خلاصه تفاوت‌های دو دیدگاه مدرنیسم و پست مدرنیسم

پست مدرنیسم	مدرنیسم
هستی‌شناسی پست مدرن - باور به اینکه جهان از طریق زبان، ظاهر شده و درگفتان متجلی می‌شود؛ واقعیت چیزی است که از آن سخن گفته می‌شود، بنابراین هر چیزی که وجود دارد متنی است که باید خوانده یا اجرا شود. [۱،۴۷]	هستی‌شناسی عینی‌گرا - باور به واقعیتی خارجی و عینی که وجودش مستقل از دانش ما از آن است. [۱،۴۷]
شناخت‌شناسی پست مدرنیسم - دانش نمی‌تواند شرح صحیحی از حقیقت ارائه دهد زیرا معانی نمی‌توانند ثابت باشند، هیچ‌گونه واقعیت مستقلی وجود ندارد، فقط تفسیرهایی وجود دارند. دانش نوعی بازی قدرت است. [۱،۴۷]	شناخت‌شناسی اثبات‌گرا - حقیقت را از طریق مفهوم‌سازی معتبر و اندازه‌گیری پایا که اجازه می‌دهد که دانش را در یک جهان عینی آزمون کنیم، کشف می‌شود. دانش انباشته می‌شود، به انسان‌ها اجازه می‌دهد پیشرفت کنند و تکامل یابند. [۱،۴۷]
سازمان‌ها - مکان‌هایی برای وضع روابط قدرت، سرکوبی، بی‌عقلی و تخریب ارتباطات هستند یا حوزه‌هایی مضحک و مزخرف هستند [۱،۴۸]	سازمان‌ها - موجودیت‌هایی واقعی و عینی هستند که وقتی به خوبی طراحی و مدیریت شوند سیستم‌هایی از تصمیم و کنش هستند که بر اساس هنجارهای عقلانیت، کارایی و اثربخشی اهداف از قبل تعیین شده به پیش می‌روند. [۱،۴۸]
اعتقاد به هرج و مرج [۱۴،۷]	اعتقاد به سلسله مراتب [۱۴،۷]
شالوده‌شکنی متن‌های سازمانی، بی‌ثبات کردن ایدئولوژی‌های مدیریتی و مدل‌های مدرنیسم سازماندهی و تئوریزه کردن؛ آشکارسازی دیدگاه‌های به حاشیه رانده شده و سرکوب شده با تشویق انعکاس‌گری و شکل‌های جامع تئوریزه کردن و سازماندهی. [۱،۴۷]	یافتن قوانین، شیوه‌ها و فنون جهان شمول کنترل سازمان؛ مطلوب بودن ساختارهای عقلانی، قواعد، رویه‌های استاندارد شده و فعالیت‌های روتین. [۱،۴۷]

مفهوم تولید در کلاس جهانی^۱. یکی از پدیده‌های نوین و بحث‌انگیز در جوامع صنعتی و سازمان‌های تولیدی امروزی، نحوه دست‌یابی آن‌ها به کلاس جهانی و ارائه محصولات و خدمات در این سطح است. بدین منظور دانشمندان و متخصصان مدیریت تولید و عملیات، به گردآوری و دسته‌بندی دانش بشری در قالب الگوهای خاصی اقدام کرده‌اند تا مسیر حرکت به سمت معیار جهانی را به صورت علمی مشخص کنند. تولید در کلاس جهانی ترکیبی از مفاهیم، اصول، سیاست‌ها و تکنیک‌های مختلف را برای مدیریت و عملیات سازمان‌های تولیدی ارائه می‌کند. این مفهوم پس از جنگ جهانی دوم، و از پی نتایج اقداماتی که موجب احیاء صنایع ژاپن شد، حیات یافت [۱۳، ۲۸]. در تبیین معنایی مفهوم تولید در کلاس جهانی نیز تعاریف مختلفی ارائه شده است. آقای شونبرگر مفهوم تولید در کلاس جهانی را برای اولین مرتبه معرفی کرد. وی WCM را چنین تعریف کرده است: سیستم تولید در کلاس جهانی یک توافق گسترده بر بهبود

1. World Class Manufacturing (WCM)

مستمر کیفیت، هزینه، زمان انتظار و خدمت به مشتری است [۲، ۳۵]. پیترو اوریان، آن را تلاش پیوسته برای بهبود کیفیت، کاهش هزینه، و زمان انتظار و خدمت به مشتری تعریف کرده است. همچنین وی تلاش پیوسته برای بهبود کیفیت، کاهش هزینه، و زمان انتظار در بستر خدمت به مشتری و نوآوری را وجه تمایز تولید و عملیات در کلاس جهانی بیان می‌کند [۲، ۳۶]. توسعه مفهوم تولید در کلاس جهانی عمدتاً به دو دلیل عمده است. یکی جهانی‌شدن و دیگری تغییر پارادایم سازمانی [۲، ۳۶]. تعاریف متعددی نسبت به پدیده جهانی‌شدن صورت گرفته است. به‌عنوان مثال آنتونی مک‌گرو، جهانی‌شدن را فرایند تحول ساختاری در فعالیت‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی می‌داند که به ظهور شکل‌های فرا ملی و منطقه‌ای قدرت و روابط بین‌الملل منجر خواهد شد [۲، ۳۱]. به‌طور کلی می‌توان گفت اصطلاح جهانی‌شدن به فرایندی اطلاق می‌شود که جهان را فشرده ساخته و به‌شکل گرفتن فضای یکپارچه و واحد کمک می‌کند [۲، ۳۰]. تولید و مسائل معطوف به آن، مانند سایر پدیده‌های سازمانی دارای ماهیتی پویا هستند که هرگونه فعالیت در آنها مستلزم شناخت بیشتر محیط و سازمان می‌باشد. این شناخت در بستر پیش‌فرض‌های ذهنی فرد شکل می‌گیرد که بخشی از پارادایم‌های مورد قبول فرد هستند. تغییر پارادایم نیز به‌واسطه تغییر پیش‌فرض‌ها و بسترهای فکری این پیش‌فرض‌ها شکل می‌گیرد. پارادایم‌های مدیریت تولید را می‌توان به دو دسته پارادایم سنتی تولید و پارادایم نوین تولید تقسیم کرد. با علم به این مسئله، چنانچه مدیران سازمان‌ها بر مبنای پیش‌فرض‌های پارادایم‌های سنتی مدیریت و سازمان اقدام به تفکر، تحلیل و ارائه راهکار برای مشکلات نمایند، نمی‌توانند راهکارهای مفیدی ارائه کنند و الزاماً می‌باید با پارادایم‌های نوین مدیریت و سازمان آشنا باشند تا بتوانند براساس قواعد امروزی تصمیم بگیرند.

بررسی موضوعات از نگاه‌های مختلف و به فراخور آن تمرکز بر جنبه‌های خاص هر مسئله، افق‌های جدیدی را پیش روی انسان می‌گستراند، و جنبه‌های مثبت را برای استفاده و ابعاد منفی را برای اجتناب آموزش می‌دهد، که حاصل این امر توسعه ابعاد فکری و سطح تحلیلی ذهن انسان نسبت به موضوع مورد مطالعه است، همچنین به تحلیل‌گران سازمانی می‌آموزد که در میان طیف وسیع هدف‌ها و چالش‌های ساختاری خاص و نیز در مسیر ورود به عرصه جهانی و فعالیت در این سطح، چه جنبه‌هایی را مشاهده نموده و چگونه اقدام کنند. کسب شناخت بیشتر نسبت به موضوع تولید در کلاس جهانی نیز مبتنی بر تجزیه تحلیل پایه‌های نظری آن از جهات مختلف می‌باشد. لذا از آنجا که هدف این تحقیق بررسی مفهوم تولید در کلاس جهانی از منظر مدرنیسم و پست مدرنیسم است، سوالات اصلی این تحقیق به‌صورت زیر بیان می‌شود:

سوال اول: شاخص‌های مدرنیسم و پست مدرنیسم مفهوم تولید در کلاس جهانی چه می‌باشد؟

سوال دوم: پدیده تولید در کلاس جهانی از منظر مدرنیسم و پست مدرنیسم چگونه تبیین می‌شود؟

۳. روش‌شناسی تحقیق

از آنجا که این پژوهش درصدد توصیف و تشریح جنبه‌هایی از پدیده مورد مطالعه از منظر دو دیدگاه و مقایسه آن‌ها با یکدیگر می‌باشد، جزء تحقیقات توصیفی از نوع تطبیقی است. در پژوهش‌های تطبیقی، پژوهشگر می‌کوشد تا دو یا چند پدیده اعم از سازمان، تئوری، زمینه علمی، پارادایم، اندیشه و... را مورد مقایسه قرار دهد (طیبی و دیگران، ۱۳۹۰). برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از روش مطالعه کتابخانه‌ای و مراجعه به منابع، و نیز از پرسشنامه استفاده شده است. در پرسشنامه تهیه شده، پاسخ‌دهندگان می‌بایست دو گزینه مدرنیست و پست مدرنیست را در پاسخ به هر سوال (شاخص) انتخاب نمایند. لذا سوالات پرسشنامه دارای توزیع برنولی می‌باشد. آزمایش برنولی برای نشان دادن یک سری اتفاقات یا آزمایش‌ها استفاده می‌شود که دارای خصوصیات زیر است:

- پیامدهای هر یک از آزمایش‌ها را بتوان به دو طبقه (دو حالتی) تقسیم کرد، که یکی از آن‌ها را به‌عنوان موفقیت و دیگری را به‌عنوان شکست در نظر گرفت.
- پیامدهای آزمایش‌ها از هم مستقل هستند.
- احتمال موفقیت در تمام آزمایش‌ها ثابت هستند.

برای حفظ روایی تحقیق از روایی بسته به محتوا استفاده شده و در تعیین شاخص‌های مورد پرسش، از نظر کارشناسان امر استفاده گردیده است. به‌منظور سنجش پایایی پرسشنامه نیز ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که برای آن مقدار $0/727$ به‌دست آمد که نشان می‌دهد روایی پرسشنامه‌ها قابل تأیید می‌باشد. برای انجام محاسبات از نرم‌افزارهای SPSS و اکسل بهره گرفته شده است. همچنین از آنجا که پرسشنامه تحقیق می‌بایست توسط افرادی تکمیل شود که با ابعاد نظری تحقیق آشنا بوده و نسبت به موضوع از دانش کافی برخوردار باشند، لذا ۳۳ نفر، شامل کارشناسان و متخصصان رشته‌های مرتبط با موضوع مورد مطالعه به‌عنوان جامعه آماری تحقیق انتخاب شدند و پرسشنامه‌های آماری برای تکمیل در اختیار این تعداد قرار گرفت (جدول شماره ۲). برای آزمون نتایج به‌دست آمده برای هر شاخص نیز، با توجه به نوع توزیع سوالات پرسشنامه، از آزمون دو جمله‌ای استفاده شد. فرض‌های صفر و یک آزمون به‌صورت زیر تعریف می‌گردد:

در رابطه با شاخص شماره X اجماع نظر وجود ندارد: H_0

در رابطه با شاخص شماره X اجماع نظر وجود دارد: H_1

جدول ۲. حوزه تخصص و سطح علمی پاسخ دهندگان

مقطع و رشته تحصیلی	تعداد
دانشجوی دکترای مهندسی صنایع	۴
دکترای مهندسی صنایع	۲
کارشناسی ارشد مهندسی صنایع	۷
دکترای مدیریت صنعتی	۳
دانشجوی دکترای مدیریت صنعتی	۴
کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی	۸
کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی	۳
دانشجوی دکترای مدیریت بازرگانی	۲
مجموع	۳۳

۴. یافته‌های تحقیق

شاخص‌های مدرنیستی و پست مدرنیستی مفهوم تولید در کلاس جهانی. در راستای پاسخ به سوال اول تحقیق، یعنی شناسایی شاخص‌ها و نمودهای مدرنیسم و پست مدرنیسم مفهوم تولید در کلاس جهانی، ابتدا با مطالعه مبانی نظری و کتب و مقالات مرتبط، تعداد ۱۵ شاخص مطرح در این زمینه شناسایی و تعیین گردید. سپس طی پرسشنامه‌ای که میان نمونه آماری تحقیق توزیع شد، شاخص‌ها از حیث مدرنیسم و پست مدرنیسم بودن مورد بررسی و ارزیابی کارشناسان قرار گرفت. به منظور آزمون نتایج به دست آمده برای شاخص‌ها، با توجه به نوع توزیع، از آزمون فرض دو جمله‌ای استفاده شده است. نتایج حاصل برای هر شاخص پس از آزمون فرض بدین صورت می‌باشد، که برای ۱۴ شاخص از ۱۵ شاخص تعریف شده، مقدار P -value کمتر از $0/05$ حاصل شد. این بدان معناست که برای این شاخص‌ها فرض صفر تأیید نمی‌شود و اجماع نظر وجود دارد. اما برای یک شاخص مقدار P -value بیشتر از $0/05$ به دست آمد، که این بدان معناست که آزمون دو جمله‌ای فرض صفر (اجماع نظر وجود ندارد) را رد نمی‌کند، لذا این شاخص حذف گردیده و ۱۴ شاخص نهایی به شرح زیر می‌باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۳. شاخص‌های تولید در کلاس جهانی

ردیف	شاخص
۱	اعتقاد به مبانی فلسفی قوی و ایدئولوژیک در تبیین مفهوم تولید در کلاس جهانی
۲	تاکید بر استفاده و بهره‌گیری از تکنولوژی مدرن و روش‌های نوین علمی و مهندسی محصول و عملیات
۳	ساختارهای سازمانی مبتنی بر تیم و گروه‌های کاری مستقل
۴	اعتقاد به به‌کارگیری و پیاده‌سازی فرایندهای بهینه و کارا
۵	مسئولیت نسبت به محیط زیست و اکولوژی
۶	تاکید بر استفاده از سیستم‌های شناسایی نتایج مثبت کاری و پاداش دهی
۷	تاکید بر جذب و بکارگیری منابع انسانی متخصص
۸	توجه به ابعاد انسانی محیط کار از قبیل وجود فرهنگ‌ها و ارزش‌های متفاوت میان کارکنان
۹	تأکید بر همه‌گیر نمودن فرهنگ کیفیت و بهینه‌سازی سیستم
۱۰	رشد اقتصادی، و سودآوری هر چه بیشتر نسبت به رقبا
۱۱	کاهش ارتفاع هرم سازمانی و حرکت به سمت تبدیل شدن به سازمان‌های مجازی
۱۲	تاکید بر چشم‌انداز روشن مبتنی بر ارزش‌های اساسی سازمان
۱۳	توجه به موضوع "مسئولیت اجتماعی" سازمان در قبال جامعه
۱۴	توجه به منابع انسانی به عنوان دارایی‌های سازمان و اولویت دادن به برآورد نیازهای کاری و غیرکاری کارکنان

تولید در کلاس جهانی از منظر مدرنیسم. یکی از اثرات اساسی مدرنیسم، تأثیر بر روند صنعتی شدن و تولید محصولات می‌باشد. روندی که بسترهای آن از پیش از انقلاب صنعتی آغاز و بعد از آن با گسترش علمی‌شدن و مطرح شدن مدیریت علمی، توسعه تکنولوژی و ارتباطات و... تقویت و تاکنون نیز ادامه داشته است [۶، ۱۶۷]. اساساً تکنولوژی، محصول اندیشه مدرن است [۵، ۱۹]. نظریه‌پردازان مدرنیسم معتقدند که برای مدرن شدن تولیدات، باید در فکر و اندیشه، مدرن شد؛ و مدرن شدن، لوازم و تبعاتی دارد که باید همه آن‌ها را پذیرفت [۵، ۲۰]. از منظر مدرنیسم تولید در کلاس جهانی مجموعه‌ای از ابزارها و شیوه‌هاست که توسط آن‌ها محصولات متفاوت‌تر از گذشته تولید و عرضه می‌شود. با مقایسه دو پارادایم تولید یعنی پارادایم تولید سنتی و پارادایم تولید نوین، می‌توان تعبیر مدرنیسم از تولید در کلاس جهانی را ترجمه‌ای اخیر تولید از پارادایم سنتی آن دانست. به گونه‌ای که متضمن هستی‌شناسی و شناخت‌شناسی مدرنیسم می‌باشد. هر چند برخی از عناصر پارادایم نوین در مقایسه با پارادایم سنتی به‌ظاهر متضاد به نظر می‌رسند (مانند ادغام مجازی در مقابل ادغام عمودی)؛ ولیکن می‌بایست این‌ها را به‌عنوان ابزارهایی در خدمت تحقق اهداف مدرنیسم قلمداد کرد. این مسئله با علم بر این نکته که مدرنیسم در بر دارنده دو مقوله دیگر یعنی مدرنیته^۱ و مدرنیزاسیون^۲ می‌باشد قابل تبیین است

1. Modernity
2. Modernization

[۱۶، ۸]. مدرنیته اشاره به شیوه جدید مطالعه طبیعت و پدیده‌ها، و نیز فناوری و ماشینی‌سازی، و روش‌های تولید صنعتی که از دهه‌های قبل از قرن بیستم در غرب آغاز گردید، و به پیشرفت بی سابقه ملاک‌های زندگی مادی بشری انجامید اشاره دارد [۱۶، ۶]. مدرنیزاسیون نیز فرایندی است که در یک جامعه یا کشور، برای مدرن کردن شیوه‌ها و امور مختلف در سطح گسترده اجرا می‌گردد [۱۶، ۶]. این مهم با مراجعه به تعاریف متعددی که از این مفهوم شده است بیشتر نمایان می‌شود. در غالب تعاریفی که به تشریح پدیده تولید در کلاس جهانی پرداخته‌اند، مفاهیم مشترکی به چشم می‌خورد؛ مفاهیمی همچون کیفیت، انعطاف‌پذیری، نوآوری و تکنولوژی، رقابت جهانی و... از نگاه مدرنیسم، سازمان در کلاس جهانی، سازمانی است که بهترین تولیدکننده در جهان بوده و با ارزش‌ترین محصولات را در گستره جهانی تولید می‌کند. برداشت مدرنیسم از تولید جهانی حوزه‌های وسیع متعددی نظیر تحقیق در عملیات و مهندسی، بهینه‌کاوی، رقابت، بهبود مستمر و مشارکت و... را در بر می‌گیرد، که به دنبال راه‌هایی برای حداقل کردن نهاد و حداکثرسازی ستاده از یک سیستم است. از نظر سطوح تحلیل سازمان، مدرنیسم؛ بیشترین توجه و تمرکز موضوعات مربوط به تولید سازمان‌ها و نوعاً تولید در کلاس جهانی را در سطح سوم قرار می‌دهد. در این سطح مسائل و مشکلات سطح کلان جامعه مطرح نمی‌شود بلکه مسائل و موضوعات سطح کارگاهی و عملیاتی و مسائل واحدهای فرعی سازمانی، دوایر و ادارات بررسی می‌شوند [۱۲، ۲۷۵].

تولید در کلاس جهانی از منظر پست مدرنیسم. شاید بتوان سرنخ‌های اندیشه‌های پست مدرن در سازمان را در بینش‌های حاصل از مکتب نئوکلاسیک جستجو کرد. جایی که برای اولین بار عقلانیت محض اندیشه مدرنیسم زیر سوال رفته و با به چالش کشیدن آن، توجهات را به سوی انسان اجتماعی تغییر می‌دهد. از منظر مدرنیسم سیر تولید محصولات به شکل خطی به سمت تکامل در حال حرکت است. این دیدگاه از سوی پسامدرنیسم شدیداً مورد انتقاد قرار می‌گیرد، زیرا پست مدرنیسم معتقد است که الزاماً آینده بهتر از حال و حال بهتر از گذشته نیست. چون تفاوت بین انسان امروز و دیروز نه در اطلاعات و آگاهی‌های زیاده‌تر او، بلکه در این نکته نهفته است که انسان امروز در صورت خواستن می‌تواند در طبیعت تصرف کند و این تصرف الزاماً نمی‌تواند خیر تلقی گردد؛ زیرا می‌تواند منبعی برای استثمار و استعمار انسان قرار گیرد. مطالعه پدیده تولید در کلاس جهانی از نگاه پست مدرن را می‌توان حول موضوع قدرت و اینکه چگونه صاحبان قدرت قادر به ساختاردهی و فراهم‌آوردن ابزار و امکانات تولید به‌منظور دستیابی به اهدافی که مطلوب می‌دانند نیز بررسی کرد. پست مدرنیسم تأکیدات انکارناپذیر WCM از نگاه مدرنیسم را برخاسته از توانایی آنها برای توجیه‌کردن ابزارها و روش‌هایی می‌داند که از آن طریق

کارکنان به‌وسیله صاحبان قدرت کنترل و پایش می‌شوند و سازمان‌های کوچک به‌وسیله سازمان‌های قدرتمند و ثروتمند به یوق کشانده می‌شوند. از این منظر، اقدامات مدیریتی همچون توجه به ابعاد انسانی و اجتماعی نیروی کار، تیم‌سازی و ایجاد شرایط کاری مناسب، توجه به محیط زیست، رعایت حقوق اجتماعی و شهروندی، مشتری‌مداری و...، نه از حیث وظیفه و احساس مسئولیت است، بلکه تنها ابزاری برای فراهم نمودن بسترهای ثروت‌آفرینی و قدرت‌آفرینی صاحبان سرمایه تلقی می‌گردند. پیش‌فرض‌های ساختار شکنانه پست مدرنیسم‌ها احتمالاً ما را با رویکردی بسیار متفاوت‌تر از دیدگاه دیگر مواجه می‌سازد. پست مدرنیسم‌ها بنا به عدم تمایلشان به ایجاد تعهدات هستی‌شناسانه و شناخت‌شناسانه‌ی دائمی با مدرنیسم‌ها همسو نیستند [۱، ۴۹]. پست مدرنیسم نوعاً به‌سبب رویکردش نسبت به حقیقت و حقیقت‌یابی، ادعا می‌کند که نمی‌توان یک نوع دانش خاص را برتر از دانش دیگر دانست، و تأکید دارد که تولید دانش و استفاده از آن همیشه بازی قدرت است و آن را به چالش می‌کشد. از دیدگاه مدرنیسم تولید در کلاس جهانی به‌منزله‌الگوی جهانی تعریف می‌شود و همه‌ی سازمان‌ها و شرکت‌ها را برای رسیدن به این سطح ملزم به رعایت شاخص‌ها و قابلیت‌ها می‌کند. اما این تأکیدات با آرمان‌های پست مدرن در تضاد است. پست مدرنیسم معتقد است که نمی‌توان الزامات جهان‌شمول برای سازمان‌ها برای دستیابی به سطح جهانی عملکرد تجویز کرد. پست مدرن این استدلال را با بحث وجود فرهنگ‌ها و هویت‌های متفاوت و نیز مسئله‌ی بازی قدرت و ثروت به چالش می‌کشد. همچنین پست مدرنیسم این تعبیر را که در دنیای کنونی فقط سازمان‌هایی حق حیات دارند که خود را در چارچوب WCM قرار دهند، را نفی می‌کند؛ بلکه بر این باور است که در سطوح مختلف حیات سازمانی، موقعیت‌هایی برای بقاء وجود دارد که لزوماً الزامات تولید در کلاس جهانی را نمی‌طلبد. از منظر پست مدرنیسم یکی از بحران‌های جدی امروز بشر، بحران محیط زیست است؛ زیرا بشر مدرن با استفاده از علم و تصرف غیرعقلانی در طبیعت -ولو اینکه بظاهر یک سری الزامات قانونی هم برای مقابله با آن در نظر گرفته باشد- در حال انهدام آن است. از سوی دیگر به‌دلیل گسترش وسایل ارتباط جمعی بشر با دوران انفجار اطلاعات مواجه است. چالش مفهوم WCM از نگاه پست مدرن نه در تعریف تخصصی موجود، بلکه بر بنیان و بسترهای شکل‌گیری آن مفهوم متمرکز است. چرایی مربوط به الزامات و شاخص‌های مطرح در مفهوم WCM؛ منابع فکری نخستین شکل‌گیری مفهوم WCM که برداشت فعلی از این مفهوم حاصل آن‌هاست، اهداف اولیه بنیان‌گذاران آن از تعریف این‌گونه تولید، ماهیت مراجع نخستین مشروعیت و تجویز‌پذیری عام مفهوم تولید در کلاس جهانی؛ اینها سوالاتی هستند که از دیدگاه پست مدرنیسم ابتدا باید به آن‌ها پاسخ داد. آینده‌ی تولید در کلاس جهانی از نگاه پست مدرنیسم برخلاف مدرنیسم آینده‌ای متغیر است. به‌گونه‌ای که در آن بازگشت به گذشته را نیز می‌توان

متصور شد. به باور پست مدرن این روند، روندیست همانند سایر روندهای گذشته، در امتداد سلسله رویدادهای متکامل و متضاد و در بستری از رویدادهای غیر قابل پیش‌بینی.

جدول ۴. تولید در کلاس جهانی از منظر مدرنیسم و پست مدرنیسم

پست مدرنیسم	مدرنیسم
تصور کلی از WCM: همچون بسیاری از پدیده های سازمانی ساخته آدمی و قدرت است.	تصور کلی از WCM: مجموعه ابزارهایی که همه سازمان‌ها به‌منظور تفوق در دنیای کنونی ناگزیر به پیروی از چابوب‌ها و معیارهای آن هستند.
معیارها و شاخص‌های WCM: الزاماتی بعضاً غیراخلاقی که با لاپوشی مسائل و استفاده از فنون بازنمایی، توجیحاتی به‌ظاهر عقلانی و فریب کارانه ارائه می‌دهد.	معیارها و شاخص‌های WCM: غایت‌هایی که بهینه شدن، رشد، سودآوری و بقاء را برای سازمان‌ها تضمین می‌کند.
سازمان و WCM: این تنها یکی از تفاسیر موجود، از میان تفاسیر متعدد می‌باشد. سازمان‌ها باید به‌دنبال تفاسیر دیگر از مفهوم تولید و تولید در کلاس جهانی باشند.	سازمان و WCM: همه سازمان‌ها می‌توانند به این سطح برسند. تنها کافی است شاخص‌ها و معیارهای تولید در کلاس جهانی را پیاده سازی و مراحل مختلف آن را اجرا کنند.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

گسترش دامنه نگرش و توسعه زیرساخت‌های فکری انسان نسبت به مسائل، یکی از دستاوردهای اصلی بررسی موضوعات از دریچه نگاه‌های مختلف می‌باشد. در این تحقیق، در پاسخ به سوال اول پژوهش، ویژگی‌های مفهوم تولید در کلاس جهانی از نظر ماهیت مدرنیسم یا پست مدرنیسم بودن مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج گویای این مطلب است که هرچند باید پدیده تولید در کلاس جهانی را در راستای روند تکاملی تولید از شکل‌های آغازین آن، یعنی مکاتب کلاسیک دانست؛ لکن به فراخور گذر از جریانات متکامل فلسفی و ایدئولوژیک، ضمن حفظ به‌کارگیری پیش‌فرض‌های مدرنیسم خود، تحت‌تأثیر جریان پست مدرن نیز قرار گرفته است. اگرچه برخی از ویژگی‌های تولید در کلاس جهانی نوعاً ماهیت مدرنیسم پیدا کرده‌اند، لکن نتایج تحقیق نشان می‌دهد که این اتفاق متأثر از جریانات پست مدرنی بوده که در طیف زمان، جریان تولید را تحت‌تأثیر خود قرار داده‌اند؛ و آنچه امروزه تحت عنوان تولید در کلاس جهانی تعریف می‌گردد، حاصل برخورد دو اندیشه در گذر زمان می‌باشد. همچنین این تصور که اندیشه‌های مدرنیسم، بیشترین سازگاری را میان تولید در کلاس جهانی و شرایط دنیای رقابتی کنونی ایجاد می‌کند، زمانی می‌تواند اعتبار خود را قوت بخشد که ضمن آن، بر مقوله پست مدرنیسم و رهنمون‌های آن نیز متکی باشد. همچنین در پاسخ به سوال دوم تحقیق و تبیین مفهوم تولید در کلاس جهانی، نتایج نشان می‌دهد توصیف این مفهوم از منظر هرکدام از دو دیدگاه چارچوب و

تعریف خاص خود را دارد، به‌گونه‌ای که متضمن و مؤید هستی‌شناسی و شناخت‌شناسی آن‌ها می‌باشد.

در انتها عنوان "بررسی مفهومی تولید در کلاس جهانی از سه منظر مدرنیسم، پست مدرنیسم و نمادین - تفسیری و مقایسه آن‌ها با یکدیگر" به‌عنوان موضوعی برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌گردد.

منابع

۱. جوهج، ماری، ان ال، کانلیف (۱۳۸۹). *نظریه‌های سازمان: مدرن، نمادین تفسیری و پست مدرن*. برگردان حسن دانایی فرد، تهران، مهربان نشر.
۲. فارسیجانی، حسن (۱۳۸۹). *روش‌های تولید و عملیات در کلاس جهانی*. تهران، سمت.
۳. ایران زاده، سلیمان، سلطانی، غلامرضا (۱۳۸۸). *مدیریت و تولید در کلاس جهانی*. تبریز، فروزش.
۴. درخشه، جلال (۱۳۸۷). *دانستنی‌های سیاست پست مدرنیسم*. تهران، دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم تحقیقات و فناوری.
۵. دفتر اطلاع رسانی (۱۳۷۷). *مدرنیته و پست مدرنیسم، سلسله مباحث مسئله‌شناسی فرهنگی و سیاسی*. تهران، منبع موجود در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
۶. کیویستو، پیتر (۱۳۷۸). *اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی*. ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی.
۷. جنکز، چارلز (۱۳۷۶). *پست مدرنیسم چیست*، ترجمه فرهاد مرتضایی. چاپ اول، تهران، نشر مرن‌دیز.
۸. پاپلی یزدی، محمدحسین، سقایی، مهدی (۱۳۸۱). *سنت و مدرنیته: بازخوانی یک مقاله. فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۶۶*.
۹. هلد، دیوید (۱۳۸۰). *از مدرنیته به پست مدرنیسم، مجموعه مقالات*. ترجمه حسین علی نوذری، اصفهان، نقش جهان، چاپ دوم.
۱۰. احمدی، بابک (۱۳۷۷). *مدرنیته و اندیشه انتقادی*. تهران، مرکز، چاپ سوم.
۱۱. زیاری، کرامت الله (۱۳۸۳). *مکتب‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های برنامه و برنامه‌ریزی منطقه‌ای*. یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
۱۲. میرزایی اهرنجانی، حسن (۱۳۸۶). *میانی فلسفی تئوری سازمان*. تهران، سمت.
۱۳. کرایب، یان (۱۳۷۸). *نظریه‌های اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس*. ترجمه عباس مخبر، تهران.
۱۴. زیاری، کرامت‌الله، سرخ کمال، کبری، بیرانوندزاده، مریم (۱۳۸۹). *بررسی تأثیرات مدرنیسم و پست مدرنیسم در جغرافیا، شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری*، همایش ملی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر.
۱۵. طیبی، سیدجمال‌الدین، ملکی، محمدرضا (۱۳۹۰). *تدوین پایان‌نامه، رساله، طرح پژوهشی و مقاله علمی*. تهران. انتشارات فردوس، چاپ دوم.
۱۶. نصیری، منصور، (۱۳۸۵). *پرسمان مدرنیسم و پست مدرنیسم*. قم، مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه علمیه قم.
17. Ivan Slavko Arsovski Sne ana Pe i ki (2012). *Quality And World Class Manufacturin*. Serbia: University of Kragujevac. Intenational Quality Conference.
18. Nan Ellin. (1996). *Postmodern Urbanism*. London. BlackWell.
19. Miceal.j Dear (2000). *The Postmodern Urban Condition*. London BlackWell.